

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Загальна обов'язкова навчальна дисципліна
за освітньо-професійною програмою «Охорона праці»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 Цивільна безпека
за спеціальністю 263 Цивільна безпека
мова навчання – українська

Рекомендовано кафедрою
соціальних і гуманітарних дисциплін
на 2027- 2028 навчальний рік.
Протокол від «25» серпня 2024 року №1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Культурологія»

2024рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Культурологія» має на меті розкрити перед здобувачами вищої освіти найважливіші закономірності складного процесу розвитку культури, вивчення здобутків світової культури, яка тисячоліттями формувалася під впливом різних факторів. Дослідити взаємозв'язки і взаємовплив української культури і культури народів світу, показати формування української національної свідомості й української ментальності. Дисципліна «Культурологія» покликана сприяти збагаченню духовного світу здобувачів вищої освіти, вихованню вміння бачити і розуміти твори мистецтва, сприймати культуру як невід'ємну частину загального розвитку і становлення особистості. Викладання дисципліни здійснюється на засадах академічної доброчесності та дотримання вимог антикорупційного законодавства.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Ольга ДУЛГЕРОВА, викладачка кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Національного університету цивільного захисту України, кандидат історичних наук, доцент,
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, ауд.243
E-mail	dulherova_olha@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	історія України, національна ідентичність українського народу.
Професійні здібності	здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; вольовий вплив на здобувачів; здатність організувати колектив здобувачів; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з професійною діяльністю; спостережливість; педагогічна вимогливість.
Наукова діяльність за освітнім компонентом*	кандидат історичних наук 00.07.01 «Історія України». Автор та співавтор 8 колективних монографій, понад 100 наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у перший та третій понеділок кожного місяця з 14.00 до 15.30 в кабінеті 243. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем

Метою викладання навчальної дисципліни «Культурологія» є:

Мета вивчення дисципліни «Культурологія» – формування системних уявлень про розвиток світової та вітчизняної культури як цілісного процесу концептуального осмислення теоретичних проблем культурологічного характеру та реалізація вимог щодо засвоєння відповідних компонентів професійних компетенцій на основі формування у студентів системних теоретичних знань, вмінь та практичних навичок в галузі культурологічної думки.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	<i>загальна</i>	<i>загальна</i>
Навчальний рік		
Семестр	7-й	
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	
- кількість модулів	1	
- загальна кількість годин	90 год.	
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції	20 год.	
- практичні заняття		
- семінарські заняття	24 год	
- лабораторні заняття		
- курсовий проект (робота)		
- інші види занять		
- самостійна робота	46 год.	
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)		
Форма підсумкового контролю		
диференційований залік		

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: історія та культура України, філософія, політологія.

Постреквізити: гендерні основи безпеки та професійної діяльності, правові основи цивільного захисту та охорони праці.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми Охорона праці вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
ПРН01. Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.	ПРН01
ПРН02. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.	ПРН02
ПРН05. Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.	ПРН05

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, СК
ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК01

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. СПЕЦИФІКА КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ.

Культурологія як наука та навчальна дисципліна; еволюція поглядів на культуру; сутність культури, її структура, функції та характерні ознаки. Традиційна і сучасна культура.

Тема 2. ГЕНЕЗА КУЛЬТУРИ.

Генезис культури. Семіотичний процес у культурі. Розвиток культур у межах окремих культур, а також при зміні однієї культури іншою. Міфологічна модель світу. Первісна культура. Міфологічне мислення первісної людини. Світ архаїчної людини. Особливості одягу. Архітектурні форми тієї доби. Людина в первісній культурі. Колективізм. Причини відсутності зображення первісної людини. Тварини - найголовніша тема первісної творчості. Єдність внутрішнього і зовнішнього світу первісної людини. Тодішні ритуальні дійства. Колективні форми землеробства на Близькому Сході. Кочівницький шлях соціокультурного розвитку. Доба „неолітичної революції”. Зміни у мистецькій творчості давньої людини. Створення цілісних композицій. Орнаментальні композиції.

Тема 3. КУЛЬТУРА ЦИВІЛІЗАЦІЙ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ.

Давньо-східна модель світу. Виникнення культури шумеро-аккадського Дворіччя та Давнього Єгипту (IV тис. до н.е.). Грандіозність архітектури давньо-східної культури та досягнення в науці, ремеслах, землеробстві тощо.

Досягнення єгиптян в різних галузях науки: математики, фізики, хімії, медицини. Різноманітна за жанрами єгипетська культура.

Месопотамська цивілізація. Розвиток прадавніх міст-держав Ур, Урук, Кім, Ніппур та ін. Важливі відкриття шумерів: колесо, клинописне письмо, кольорове село і т.п. Розвиток науки, астрономічних досягнень. Досконалість архітектури та скульптури. Література стародавньої держави, епічні легенди.

Культура Індії. Розквіт індійської культури в епоху „Рігвед”. Поділ суспільства на касты.

Китай – країна стародавньої цивілізації. Збагачення китайцями світової науки та культури (винайдення компаса, спідометра, сейсмографа, книгодрукування). Розвиток таких наук: астрономії, хімії, фармакології, медицини. Архітектурні досягнення. Особливе місце каліграфії, живопису, поезії у китайському мистецтві.

Тема 4. АНТИЧНА КУЛЬТУРА.

Давньогрецька культура. Роль своєрідної рабовласницької демократії та розвиток культури. Людина – головний об’єкт і зміст грецької культури. Ранні філософські системи Піфагора, Демокріта, Геракліта та ін.

Кіммерійська культура на теренах України (2800-1200 рр. до н.е.). Головні її компоненти: декоративно-прикладне мистецтво та кам’яне різьбярство. Інтеграція культури кіммерійців у культуру скіфів.

Особливості скіфської культури. Світове значення античної культури. Її роль в розвитку європейської культури. Антична спадщина - основа культури Візантії та Близького Сходу.

Тема 5. КУЛЬТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ.

Відмінності між східною та західною церквою середньовічного суспільства. Економічна та адміністративна влада церкви в Західній Європі. Роль візантійської церкви в середньовічному суспільстві, підпорядкування світській владі імператора і слугування державним інтересам. Спадкоємний зв’язок системи освіти з античністю. Розвиток шкіл вищих ступенів. Провідна роль богослов’я, логіки. Середньовічна університетська наука. Розвиток природничих наук, математики, астрономії, медицини. Література – важливий елемент середньовічної культури. Біблейські сюжети у театральному мистецтві. Романський стиль в архітектурі, виникнення і розповсюдження готичного стилю.

Тема 6. КУЛЬТУРА ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Поняття та особливості становлення епохи Відродження (Ренесансу). Умови виникнення гуманізму і географічна локалізація поширення гуманістичних ідей. Гуманістична традиція в Східній Європі. Художня культура Італійського та Північного Відродження. Видатні діячі мистецтва епохи Відродження.

Тема 7. СТАНОВЛЕННЯ КУЛЬТУРИ НОВОГО ЧАСУ (ІІ ПОЛ. XVI – І ПОЛ. XIX СТ.)

Основні ідеї та ідеали реформаційного руху в Європі. Контрреформація та її значення. Наукова революція XVII ст.: зміст та особливості. Головні

риси європейського мистецтва XVI – XVII ст. Видатні діячі науки і культури Європи XVII ст.

Тема 8. ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА КУЛЬТУРА ЕПОХИ ПРОСВІТНИЦТВА

Поняття та особливості становлення епохи Просвітництва. Основні ідеї та ідеали просвітителів. Основні художні стилі епохи Просвітництва. Видатні представники епохи в сферах літератури, живопису, музики та скульптури. Вплив на розвиток європейської культури Великої французької революції.

Тема 9. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ КУЛЬТУРИ XIX СТ.

1. Особливості європейської культури. 2. Основні художні течії: неокласицизм, романтизм, реалізм. 3. Культурне життя кінця XIX століття: від натуралізму до символізму.

Тема 10. КУЛЬТУРА НОВІТНЬОГО ЧАСУ Основні тенденції розвитку європейської культури на рубежі XIX – XX століть. Зарубіжна художня культура першої пол. XX ст.: стилі, течії, напрями модернізму. Особливості культурних процесів в країнах Західної Європи та США в 50-90-ті роки XX ст. Культура та глобальні проблеми людства.

Модульна контрольна робота

Диференційований залік

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (денна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Очна (денна)форма						поточний контроль
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні	самостійна робота	
7-й семестр							
Тема 1. Специфіка культурологічного знання.	8	2	2			4	
Тема 2. Генеза культури.	8	2	2			4	
Тема 3. Культура цивілізацій Стародавнього Сходу.	10	2	2			6	

Тема 4. Антична культура.	10	2	2			6	
Тема 5. Культура Європейського Середньовіччя.	10	2	2			6	
Тема 6. Культура епохи Відродження	8	2	2			4	
Тема 7. Становлення культури нового часу (II пол. XVI – I пол. XIX ст.)	8	2	2			4	
Тема 8. Західноєвропейська культура епохи Просвітництва	8	2	2			4	
Тема 9. Основні тенденції культури XIX ст.	8	2	2			4	
Тема 10. Культура Новітнього часу.	8	2	2			4	
Підсумкова модульна (контрольна) робота	2	2					
Залік	2						2
Разом за модулем	90	24	20			46	
Разом	90	24	20			46	2

Теми семінарських занять збігаються із назвами тем програми навчальної дисципліни.

Теми практичних занять (не передбачено навчальним планом).

Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом).

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Братства та їх культурно-освітня діяльність.
2. Вплив буддизму на світову культуру.
3. Вплив ісламу на світову культуру.

4. Вплив християнства на світову культуру.
5. Грецька міфологія. Нерозривність зв'язку релігії та міфу.
6. Гуманізм Ренесансу.
7. Давньослов'янська мистецька спадщина.
8. Елліністична культура.
9. Започаткування українського іконопису (староукраїнський іконопис).
10. Культура Давнього Риму.
11. Культура Давньої Греції: живопис, архітектура, література, театр.
12. Культура доєвропейської Америки: інки, майя, ацтеки.
13. Культура Крито-Мікенської цивілізації.
14. Культура Стародавнього Китаю.
15. Культура Стародавньої Індії.
16. Культура української діаспори.
17. Культурно-мистецький процес в Україні XVIII століття.
18. Масова та елітарна культура.
19. Мистецтво скоморохів – перша сторінка в історії українського театру.
20. Модернізм: сутність, напрямки, загальні риси.
21. Молодіжні субкультури в сучасному світі.
22. Найвидатніші діячі в мистецтві Ренесансу.
23. Наукові досягнення епохи Відродження.
24. Особливості української міфології.
25. Первісне мистецтво.
26. Постмодернізм як світоглядно-мистецький напрям.
27. Традиціоналізм східних культур: Єгипет, Межиріччя, Палестина.
28. Характерні риси культури європейського Середньовіччя.
29. Язичницька культура дохристиянської Європи.
30. Язичницька культура Київської Русі.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження).
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів;

інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, презентації результатів виконаних завдань, виконання тестових завдань, написання тез-доповідей, наукових статей, виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтальне та індивідуальне опитування, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційований залік

Розподіл балів												Сума балів за дисципліну 100
T1.	T2.	T3.	T4.	T5.	T6.	T7.	T8.	T9.	T10	Індивідуальні завдання	Модульна контрольна робота	
до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 7	до 10	до 20	

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 7 балів:

6-7 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію.

3-4 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, допущені незначні помилки.

1-2 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи по завершенню курсу.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з десяти тестових завдань та одного ситуаційного завдання. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

Тестові завдання: вага одного правильно вирішеного тестового завдання становить 1 бал, максимальна кількість балів за правильне вирішення усіх тестових завдань становить 5 балів.

Ситуаційне (творче) завдання: максимальна кількість балів за вирішення ситуаційного завдання становить 10 балів. При вирішенні даного завдання оцінюється особиста позиція на проблемну ситуацію (3 бали), самостійність її вирішення (3 бали) та творчий підхід (4 бали).

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання завдань індивідуальної роботи дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 10 балів, і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – **здобувач** створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – **здобувач** самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної недоброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не добросовісності.

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційованого заліку:

1. Культурологія як наука і навчальна дисципліна.
2. Поняття «культура»: походження і сутність.
3. Функції культури.
4. Типи та форми культури.
5. Основні концепції виникнення культури.
6. Природа і культура
7. Культура та цивілізація: співвідношення понять.
8. Схід – Захід: порівняльний культурологічний аналіз.
9. Культура та релігія.
10. Вплив буддизму на світову культуру.
11. Вплив християнства на світову культуру.
12. Вплив ісламу на світову культуру.
13. Первісна культура та її місце в історії людства.
14. Розвиток матеріальної культури в епоху палеоліту, мезоліту, неоліту.
15. Первісне мистецтво.
16. Культура Стародавнього Єгипту
17. Культура Стародавнього Межиріччя.
18. Культура Стародавньої Індії.
19. Культура Стародавнього Китаю.
20. Культура Крито-Мікенської цивілізації.
21. Традиціоналізм східних культур: Єгипет, Межиріччя, Палестина.
22. Культура Давньої Греції: живопис, архітектура, література, театр.
23. Культура Давнього Риму.
24. Вплив античної культури на становлення європейської цивілізації.
25. Язичницька культура дохристиянської Європи.
26. Культура доєвропейської Америки: інки, майя, ацтеки.
27. Характерні риси культури європейського Середньовіччя.
28. Середньовічна культура Візантії.

29. Культура ісламського Середньовіччя.
30. Ренесанс: періодизація, основні риси, причини кризи.
31. Гуманізм Ренесансу.
32. Наукові досягнення епохи Відродження.
33. Найвидатніші діячі в мистецтві Ренесансу.
34. Реформація та її вплив на розвиток культури.
35. Доба Просвітництва: нові соціокультурні ідеали.
36. Мистецтво Нового Часу.
37. Тенденції й протиріччя культури кінця ХІХ – початку ХХ ст.
38. Модернізм: сутність, напрямки, загальні риси.
39. Масова та елітарна культура.
40. Постмодернізм як світоглядно-мистецький напрям.
41. Проблеми національної свідомості як одна з головних рис національної культури.
42. Культура періоду НТР. Урбанізація.
43. Масова культура ХХ століття.
44. Специфіка слов'янської культури: міфологія, мистецтво, побут.
45. Язичницька культура Київської Русі.
46. Осередки мистецтва і літератури Київської Русі.
47. Культурно-мистецький процес в Україні ХVІІІ століття.
48. Особливості української культури за часів становлення національної незалежності.
49. Входження сучасної української культури в загальносвітовий культурний простір.
50. Культура української діаспори.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
4. На занятті не дозволяється *користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу науково-педагогічного працівника.*
5. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи здобувач зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувач несе відповідальність згідно «Кодексу академічної доброчесної НУЦЗ України».

Рекомендовані джерела інформації

Освітньо-професійна програма

1. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Охорона праці» за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» галузі знань 26 «Цивільна безпека» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Черкаси: НУЦЗ України, 2024.

Базова література:

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. посібник. – Львів: Світ, 2004. 344 с.
2. Анучина Л. В., Гребенюк Н. Є., Лисенко О. А. Українська та зарубіжна культура. – Х.: Одісей, 2006. – 375 с.
3. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія. Навч. пос. К.: Кондор, 2007. – 320 с.
4. Балух В., Коцур В. Ранньомодерна Європа. Чернівці: Наші книги, 2016. 704 с.
5. Горбач Н. Я. Культурологія. Навч. посібник. – Львів: Укоопспілка, 2005. – 159 с.
6. Греченко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Рижко В. А. Історія світової та української культури: Підруч. для вищ. закл. освіти. – К.: Літера, 2000. – 464 с.
7. Коневич О.В. Культурологія : навчальний посібник / О.В. Коневич, І.Я. Юр-кевич. — Тернопіль : Навчальна книга — Аогдан, 2014. — 88 с.
8. Кислюк К.В. Сучасна культурологія: навч. Посіб. Для студентів ВНЗ/ за заг. Ред. К.В. Кислюка.-: Київ : Видавничий дім "Кондор"; 2016.

Допоміжна література:

1. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп./За ред. І. І. Тюрменко. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.
2. Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів: колективна монографія. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш; редактори-укладачі: проф. Ю. С. Сабадаш, проф. І. В. Петрова. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. – 308 с.
3. Турянця І. А., Ісак Ю.І. Методичні вказівки та завдання для самостійної роботи студентів з нормативної навчальної дисципліни «Історія та культура України нового часу» для здобувачів вищої освіти галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка, освітнього ступеня «бакалавр», спеціальності: 014 Середня освіта, предметної спеціальності: 014.03 Середня освіта (Історія), освітньої програми: Історія / [Ужгород. нац. ун-т; Українсько-угорський навчально-науковий інститут; Каф. історії Угорщини та європейської інтеграції]. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2023. 19 с.

Інформаційні ресурси:

1. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua>.
2. Енциклопедія Сучасної України. URL: <https://esu.com.ua>.
3. Наукова література з історичної тематики. URL: <http://www.auditorium.ru>
4. Herito – Міжнародний щоквартальник, що виходить польською та англійською мовами і спеціалізується на питаннях культури та спадщини Східної та Центральної Європи. <https://mck.krakow.pl/herito-1>.
5. Традиційна культура європейських країн. URL: <https://www.cultura.kh.ua/uk/eurotraditional>

Розробник:

викладач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін,

кандидат історичних наук, доцент *О.Дулгерова* Ольга ДУЛГЕРОВА